

Metsänhoitoyhdistys

ProAgria

1/3

MTK-Pohjois-Karjala
Siltakatu 20 A 21b
80100 Joensuu
pohjois-karjala@mtk.fi, jari.rouvinen@mtk.fi
puh. 0400331566 (Jari Rouvinen)

12.6.2024

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo.okm@gov.fi

Viite: VN/33727/2023

Asia: Itä- ja Keski-Suomen luonnonvara-alan edunvalvonta- ja kehittämisorganisaatioiden lausunto luonnonvara-alan koulutukseen suunnitelluista koulutusleikkauksista VN/33727/2023

Johdanto

Luonnonvara-alaan suunnitellut koulutusleikkaukset uhkaavat vakavasti alan tulevaisuutta. On välttämätöntä, että koulutuksen laatu ja resurssit säilyvät korkealla tasolla, jotta pystymme vastaamaan yhteiskunnan tarpeisiin ja varmistamaan huoltovarmuuden, metsien hoidon ja ruokaturvan. Energiaomavaraisuuden osalta metsäala ja metsien merkitys on kriittinen huoltovarmuustekijä.

Allekirjoittaneet yhtyvät myös luonnonvara-alan koulujen johtajien lausuntoon, ja lisäksi haluamme tuoda esille alkutuotannon näkökulman suunniteltuun leikkaukseen. Aiheutetut ongelmat ovat kohtuuttoman suuret verrattuna säästöihin.

1. Käytännön taitojen koulutus luonnonvara aloilla kärsii jo tällä hetkellä resurssipulasta. Opiskelijat joutuvat siirtymään työelämään riittämättömillä käytännön taidoilla, kokemuksesta puhumattakaan. **Tämä voi johtaa todellisiin vaaratilanteisiin**, koska esimerkiksi ajoneuvoyhdistelmät, joita maataloilla kuljetetaan painavat nykyään yleisesti 20–30 tonnia. **Eläinten käsittelyä ja hoitoa** on mahdollista oppia kunnolla vain käytännön harjoittelun kautta. **Vihreä siirtymä ja integroituviljely ja kasvinsuojelu** vaativat perehdytystä aiheeseen pellolla traktorin hytissä, ei pelkästään pellon pientareella.
2. **Opetustiloina toimivat maatilat kärsivät jo nyt resurssipulasta**, koska aikaa varsinkaan aikaisempaa maatalouskokemusta vailla olevien opiskelijoiden opastamiseen ei ole riittävästi. Opetustilat joutuvat myös huolehtimaan osaltaan teorian opetuksesta, koska etä- ja itseopiskelu soveltuu vain pienelle osalle ammattiopistojen opiskelijoista.

- 3. Metsäalan koulutus** on jo lähtökohtaisesti kallista koska se vaatii kalliita opetusvälineitä, kuten metsäkoneita, sahakalustoa, turvavarusteita sekä oppimisympäristöjä mm. metsäkonesimulaattoreita. Lisäksi opetus on järjestettävä suurelta osin aidossa ympäristössä eli metsässä. Tällä hetkellä tyypillinen palaute työnantajilta on, että vastavalmistuneilla tulisi olla nykyistä paremmat valmiudet käytännön työhön. Suunnitellut leikkaukset koulutuksen resurssointiin tulisivat heikentämään mahdollisuuksia käytännön taitojen vahvistamiseen ja veisivät näin kehitystä päinvastaiseen suuntaan kuin mitä työelämässä odotetaan.
- 4. Digiloikka luonnonvara-alalla on edennyt nopeasti.** Jokainen laite vaatii sen toiminnan ja käytön ymmärtämisen yhdistettynä esim. integroituun viljelyyn ja kasvinsuojeluun. Näitä taitoja on mahdotonta oppia pelkästään manuaaleista ja kirjoista, ne pitää päästä kokeilemaan omin sormin ja näkemään myös näppäilyjen tulokset. Sama koskee metsäalan työmenetelmiä, kuten metsäkoneiden ohjelmistoja, suunnittelun työkaluja, kartta-aineistoja ja oppimisympäristöjä.
- 5. Alkutuotantosektori kärsii jo nyt työvoimapulasta** ja sen on pakko löytää uusia ihmisiä alalle ns. laatikon ulkopuolelta. Alan vaihtajat ja maahanmuuttajat tarvitsevat tämän lisäksi myös enemmän opetusresursseja (erityisesti käytännön taidoissa) maatilojen kasvatteihin verrattuna. Metsänhoitoa tehdään jo nyt suuressa määrin ulkomaalaisella työvoimalla, jonka koulutus ja perehdytys vaatii henkilökohtaista opastusta ja ohjausta. Aikuiset alanvaihtajat ovat metsäalalle merkittävä ja potentiaalinen uuden työvoiman resurssi, jonka koulutusta tulee kehittää ja koulutusresurssit pitää säilyttää vähintään nykyisellä tasolla.
- 6. Ruokaturva, energiahuolto ja huoltovarmuus** ovat nousseet uudelleen ja aiheesta esille viimeaikaisten kriisien myötä. Ilman ammattitaitoista työvoimaa ja yrittäjiä näihin haasteisiin on vaikea vastata.
- 7. Maatilojen kannattavuus** on ollut alhaisella tasolla jo viimeiset 10 vuotta ja tiloilla ei riittäviä resursseja korvata puutteellista ammatillista koulutusta omassa työhön ohjauksessaan. Tämä johtaa monesti myös **työmotivaation sammumiseen ja uudelleen koulutustarpeeseen** uuden työntekijän osalta. Yrittäjät puolestaan joutuvat venymään entistä enemmän opastaessaan ihan perusasioita, joka **ei ole hyvä asia jaksamisen kanssa jo nyt kamppailevien yrittäjien kannalta.**
- 8. Metsäalan peruskoulutus vaatii toimiakseen opetusmetsät.** Metsää ei opi näkemään puilta luokkahuoneessa tai internetissä. Metsäalan ammattilaiset joutuvat tekemään itsenäisiä päätöksiä metsässä työskennellessään. Uudet metsänhoito-ohjeistukset liittyen ympäristö-, vesienhoito ja ilmastotavoitteisiin voidaan oppia vain käytännön harjoittelun ja opastuksen kautta. Opetusmetsät ovat ainoa mahdollisuus harjaannuttaa opiskelijoita näihin taitoihin, ennen siirtymistä asiakas työhön.
- 9. Luonnonvara opinahjot tarvitsevat omat majoitustilat.** Opiskelijat tulevat laajalta maantieteelliseltä alueelta, jolloin opiskelu ja oppiminen ei ole mahdollista kotoa käsin varsinkaan alaikäisillä henkilöillä. Ryhmäytyminen ja toisilta oppiminen on tärkeä osa koulutusta ja työssä onnistumista ja viihtymistä. On tärkeää voida ”kilauttaa kaverille”, kun tulee hankala paikka eteen. Tämä koskee erityisesti alan vaihtajia ja maahanmuuttajia, joille ryhmäytyminen on tärkeä osa ”kotouttamisprosessia”.

10. Suunnitelmat **heikentävät** rahoitusta **alanvaihtajien koulutuksesta** ja eivät palvele millään tavalla **elinikäistä oppimista**. Suomalaisen koulutuksen kulmakiviä ovat viimeisinä vuosikymmeninä olleet mahdollisuudet rakentaa monimuotoista henkilökohtaista opintopolkua. On täysin turhaa pelätä, että toisen asteen koulutukseen tulisi massoittain ”ikiteekkareita”.

Yhteenveto

Luonnonvara-alan laadukas koulutus edellyttää koulutiloja ym. oppimisympäristöjä ja uudenaikaista konekantaa sekä vastaavuutta osaamisvaatimukseen, joita vihreä siirtymä ja luonnonmonimuotoisuuden edistäminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää maa- ja metsätalouden ammattilaisilta. Nämä kaikki asiat ovat osa Suomen hallituksen hyväksymää CAP27 ohjelmaa, jonka tavoitteisiin Suomi ja sen ruokaketju ovat sitoutuneet. Metsäketju puolestaan tarvitsee osaavat ammattilaiset toteuttamaan asetetut ympäristö- ja ilmastotavoitteet sekä alan vastuullisuusohjelmat.

Rahoituksen uudistus tulee johtamaan opetusmaatilojen lakkautuksiin ja oppilaitosten toimintaedellytysten loppumiseen. Kertoimia tulisi tarkistaa ja maa- ja metsätalouden perustutkinnot tulisi palauttaa koriin 4 ja alanvaihtajien koulutuksen rahoitus on pidettävä samalla tasolla kuin ensimmäisen tutkinnon suorittavien. Metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljettamisen osaamisala tulee säilyttää kustannusryhmässä 5. ja painokerrointa tulisi nostaa nyt esitetystä.

Itä- ja Keski-Suomen luonnonvara-alan edunvalvonta- ja kehittämisorganisaatiot vetoavat hallitusta tekemään tarkan vaikuttavuusarvion suunnitelluista luonnonvara-alan koulutusleikkauksista ennen päätöksentekoa. Edellä mainituista syistä leikkauksista johtuvat haitat ylittävät moninkertaisesti niistä saatavat hyödyt.

MTK-Etelä-Savo

MTK Kaakkois-Suomi

MTK-Keski-Suomi

MTK-Pohjois-Karjala

MTK Pohjois-Savo

Mhy Kaakko

Mhy Keski-Suomi

Mhy Keski-Savo

Mhy Pohjois-Karjala

Mhy Pohjois-Savo

Mhy Päijänne

Mhy Savotta

MTK Metsänomistajat -linja

ProAgria Etelä-Savo

ProAgria Etelä-Suomi

ProAgria Itä-Suomi

ProAgria Keski-Suomi

Maaseutuammattiin ry